Úvod

Do rúk sa Vám dostala unikátna príručka, ktorá vznikla v jedinečnom prepojení bohatých skúseností z rôznych škôl a školských prostredí z krajín Európskej únie.

Snahou týchto inštitúcií je priniesť rodovú rovnosť do škôl, a tým vytvoriť rovnoprávnejšie, rozumej najmä bezpečnejšie a prijateľnejšie prostredie pre detí, študentov a študentky, ktorí často krát bezpečie a prijatie nezažívajú. V posledných rokoch sa v našom slovenskom prostredí stretávame útokmi, znevažovaním a prekrúcaním pojmov rodovej rovnosti, ich významu. O to viac by sa škola a školské prostredie malo stať bezpečným prístavom pre každého a každú bez rozdielov pohlavia, rodu, rasy, vierovyznania, sociálneho a ekonomického prostredia.

Ponúkame Vám príručky, ktoré veríme, že pomôžu osvetliť a „dovysvetľovať" čo bolo zanedbané, a tým pomôcť k bezpečnejšiemu a rovnoprávnejšiemu prostrediu.

Príručky tvorili experti a expertky z desiatich vzdelávacích inštitúcií, mimovládnych organizácií, zameraných na vzdelávanie a vzdelávacích poradných orgánov, kde sa zozbierali niekoľkoročné skúsenosti prispôsobené a doplnené o slovenské reálie a podmienky implementácie.

Príručky delíme na tri časti:

Prvá - **I. Rodová rovnosť a rodové stereotypy** (v nadväznosti na osnovy a školské učebnice),

Druhá - **II. Bezpečná škola** (prevencia násilia, šikany, sexizmu a nastavenia školského prostredia),

Tretia - **III. Rovnoprávna škola** (projektová a komunitná práca s témami rovnoprávnosti a rodovej rovnosti).

Momentálne máte v rukách **tretiu príručku**, ktorá slúži k implementovaniu nadobudnutých skúseností a zručností. Na implementáciu je veľmi dôležité aktíva participácia vedenia školy a školských zariadení. Odporúčame si zvoliť splnomocnenca/kyňu, ktorý/á by aktívne facilitovali priebeh stretnutí, ideálne spolu s odbornou grantovou komisiou by pracovali na implementovaní jednotlivých krokov - chartrov[1] aj pomocou príručky.

[1] Značky rodovej rovnosti pre základné a stredné školy nájdete na: https://sccd-sk.org/projekty/rovnopravne-skoly-gecm/

Ak nie je možné vo vašej škole a školskom prostredí zriadiť pozíciu splnomocnenca/kyne a nie je úplne možné aktívne spolupracovať s vedením školy, skúste kontaktovať expertov/expertky, odborníkov/odborníčky v oblasti rodovej rovnosti a rovnoprávnosti a spolu nastaviť jednotlivé kroky v rámci svojich kompetencií.

Úspešná implementácia predpokladá aj aktívne zapojenie rodičov a komunít rodičov. Aj tu vnímame priestor na rôzne modifikácie tohto procesu. Napríklad, ak nie je možné zapojiť celú komunitu rodičov, skúste pracovať s tými, ktorí záujem prejavia, alebo iba s deťmi, či študentkami/študentmi. V tomto procese považujeme za dôležité odborne a otvorene rozprávať o téme rovnoprávnosti práve na školách bez vecného hodnotenia.

Pevne dúfame, že ponúknuté príručky prinesú ľahký a zrozumiteľný pohľad na situáciu rovnosti na školách a s tým spojené aj možnosti riešenia a zlepšenia súčasného stavu. Súčasťou príručiek sú **charty rodovej rovnosti** pre stredné a základné školy, ktoré krok za krokom ponúkajú návod ako zabezpečiť rovnoprávne školy pre všetkých.[2]

...Lebo na každom a každej z nás záleží...

Projektový tím

[2] https://sccd-sk.org/projekty/rovnopravne-skoly-gecm/

Rovnoprávne školské prostredie

Na to, aby sa zručnosti a konkrétne kroky pretavili do reálnej praxe, je nutné tomu prispôsobiť aj školské prostredie, rozumej školské ihriská, priestory, kde deti a študentky/študenti trávia svoj voľný čas, aj kým sú v škole, a pod. Je veľmi dôležité, aby školské prostredie odzrkadľovalo úroveň rovnoprávnosti a rovnosti príležitostí v škole, ktorú dieťa či študent/študentka navštevuje. Ako jednu z inšpirácií prinášame prípadovú štúdiu z Veľkej Británie, ktorá sa zameriava na postoje a vzťahy v širšom, školskom kontexte.

Prípadová štúdia –Rodová rovnosť v školskom prostredí

Partner:	DECSY
Krajina:	Veľká Británia
Názov prípadovej štúdie:	Prípadová štúdia zo základnej školy vo Veľkej Británii
Typ materiálu:	Text – popis školskej praxe
Cieľová skupina:	Základná škola, 3-11 rokov
Weblink:	http://www.wilbrahamprimary.com/equality-act.html
Oblasť /podkategória značky Charty[3]:	Prostredie Postoje Vzťahy
Popis prípadovej štúdie:	Prípadová štúdia popisuje, ako je rodová rovnosť uplatňovaná vo fyzickom prostredí, v školských športoch, v predškolskej výchove a v jazyku, ktorý zamestnanci používajú. **Základná škola Wilbraham, Manchester** Základná škola Wilbraham je veľká základná škola s asi 700 žiakmi vo veku od 3 do 11 rokov na severozápade Anglicka. Slúži veľmi rozmanitej komunite v Manchestri s viac ako štyridsiatimi jazykmi zastúpenými v škole (!) a má nadpriemerný počet žiakov z ekonomicky znevýhodneného prostredia. Riaditeľ školy na webovej stránke uvádza: „Poskytujeme prostredie, ktoré víta, chráni a rešpektuje všetkých ľudí." Záväzok školy zaviesť rovnosť do všetkých oblastí Zákona o rovnosti (platný vo VB) je pri návšteve školy veľmi zreteľný.

[3] https://sccd-sk.org/projekty/rovnopravne-skoly-gecm/

	Kylie Toft, mentorka správania pre riadiacich zamestnancov, pracuje v oblasti rodovej rovnosti s plnou podporou riaditeľa školy a ostatných riadiacich pracovníkov. Nasledujúci prehľad vybraných postupov zavedených v škole je založený na návšteve v školy a rozhovoroch s Kylie a riaditeľom školy. **Fyzické prostredie** V celej škole sú na chodbách vystavené fotografie detí, ktoré odstraňujú rodové stereotypy, napríklad dievčatá pri výrobe vecí a chlapci pri tanci. Prehliadka fotografií žiakov o tom, čím chcú byť keď vyrastú, nevykazuje žiadne rodové vzorce. Dievčatá aj chlapci chcú byť lekármi, architektmi, atď., čo nielen posilňuje povedomie u ostatných detí, že pri svojej voľbe nemusia zohľadňovať svoj rod, ale tiež ukazuje, že diskusie s deťmi o týchto otázkach im umožnili uvedomiť si, že ich výber nie je obmedzený rodom. Filozofia pre deti (P4C) sa používa ako metóda dialógového učenia na vedenie diskusií tohto typu a riešenie problémov už pri ich vzniku, ako aj rozvíjanie kritického myslenia detí. Príležitosť diskutovať o problémoch v kombinácii s „vývojovým myslením" („growth mindset") v celej škole, ktoré kladie dôraz viac na úsilie a prístup ako na vrodený talent, podporuje deti v presvedčení, že môžu byť čímkoľvek alebo robiť čokoľvek. Na výstave „Mesiaca čiernej histórie" boli v hale predstavené slávne ženy a muži z rôznych období, vrátane Maya Angelou[4] a Rosa Parksová[5]. Kylie Toft uvádza, že so všetkými oblasťami rovnosti (rod, rasa, sexualita, zdravotné postihnutie, atď.) sa pracuje komplementárne. Vyznačenie toaliet na predškolskom stupni (Early Years Foundation Stage – EYFS) pre deti vo veku 3-5 rokov sú pre všetky rody spoločné. S deťmi vo vyšších vekových skupinách bola konzultované otázka, či by chceli mať zmiešané toalety spoločné pre oba rody, ale väčšina dievčat vyjadrila nespokojnosť. Staviteľ nových toaliet žiaľ namontoval modré dvere na toaletách pre chlapcov a ružové na toalety pre dievčatá, ale škola sa rozhodla dvere zameniť tak, aby každá sada toaliet (zvlášť pre chlapcov a zvlášť pre dienčatá) mala striedavo modré aj ružové dvere. **Školské športy** Školský futbalový tím je zmiešaný, ale niekedy sa stretávajú s ťažkosťami v súťažiach mimo školy, ktoré sa organizujú pre

[4] https://sk.wikipedia.org/wiki/Maya_Angelou
[5] https://sk.wikipedia.org/wiki/Rosa_Parksov%C3%A1

	tímy iba rovnakého rodu. V deň návštevy hrala polovica 6. ročníka (deti vo veku 10 - 11 rokov) v hale futbal. Chlapci a dievčatá hrali spolu bez náznakov, že by hre dominovali chlapci. Na ihrisku je v konkrétnej škole futbal zakázaný, pretože zaberá celé ihrisko. Deti na 2. stupni (vo veku 7-11 rokov) sa môžu hrať s tenisovými loptami. Na ihrisku pre 1. stupeň (deti vo veku 5-7 rokov) sa dievčatá aj chlapci hrali spoločne na všetkom vybavení, aj keď so švihadlami sa hrali hlavne dievčatá. Kylie porozprávala príhodu, keď školu navštívil známy mestský futbalový tím a chcel pracovať iba s chlapcami pretože hľadali talenty. Dievčatá sa proti tomu s podporou učiteľov postavili a presvedčili futbalistov, aby pracovali so zmiešanými skupinami. **Jazyk používaný zamestnancami** Medzi zamestnancami prebiehajú diskusie o tom, ako implementovať rodovú rovnosť. O používaní jazyka zamestnancami sa pravidelne hovorí, napríklad sa diskutuje o vhodnosti používania slov ako „mužatka" na pomenovanie dievčat, ktoré konajú alebo sa rozhodujú spôsobom, ktorý je stereotypne pokladaný za mužský.

Skúste zosumarizovať, pocity pred touto prípadovou štúdiou a po nej. Podarilo sa Vám otvorene, bez hodnotenia diskutovať o napr. používaní rodovo vyváženého jazyka v komunikácii medzi deťmi? Ako to prebiehalo v školských športoch? Vo futbale v zmiešaných skupinách? Aké boli reakcie detí?

Odporúčame sa o reakcie podeliť s expertnou skupinou alebo splnomocnencom/kyňou, kde vytvoríte priestor pre budúce lepšie nastavenie implementácie.

Po diskusii odporúčame zaradiť tento program, nasledujúcu prípadovú štúdiu, ktorá sa zameriava na dievčatá vo futbalovom športe. Akú ste mali pocity pred implementovaním a po ňom? Vidíte určité zmeny v správaní detí ? V čom vnímate priestor pre zmenu?

Prípadová štúdia –Dievčenský futbalový medziškolský turnaj

Názov prípadovej štúdie:	Dievčenský futbalový medziškolský turnaj
Typ materiálu:	udalosť
Popis prípadovej štúdie:	Združenie PerłyLublin je jedinou organizáciou v Ľubľane, ktorú tvoria ženy hrajúce futbal. Činnosť združenia je reakciou na nedostatok príležitostí dievčat trénovať futbal a športovať - ukazuje sa, že pred vznikom Perły nebol v Ľubľane priestor, kde by mohli trénovať ženské

	tímy. Muži riadili všetky miestne ženské tímy a mestské „komunitné" ihriská obsadzovali mužské a chlapčenské tímy. K Perły sa rýchlo začali pridávať dievčatá z ľubľanských základných škôl a v klube je teraz tím dorastu. Pre nich a ich priateľov z rôznych základných škôl v Ľubľane usporiadalo združenie Perły Lublin medzi školský futbalový turnaj. Na podujatí, ktoré sa konalo na jednom z orlikov [komunitné / školské športové ihrisko], sa zúčastnil viac ako tucet dievčenských futbalových tímov z rôznych základných škôl. Prečo futbalový turnaj dievčat? Prečo medzi školský turnaj? Z jednoduchých dôvodov: – V školách, počas hodín telesnej výchovy a ďalších športových aktivít, sa vytvárajú stereotypné rozdiely v tom, čo všetko robia dievčatá a čo chlapci – chlapci častejšie hrajú futbal, dievčatá cvičia aerobik, alebo behajú; chlapci častejšie využívajú telocvičňu a ihrisko. – Medzi školské súťaže dávajú podujatiu vyššie postavenie, vzbudzujú záujem škôl zapojiť sa a mladí hráči sa cítia dôležití a oceňovaní. – Turnaj sa stal spôsobom, ako propagovať dievčenský futbal - v školách aj medzi samotnými študentkami. – Niektoré školské tímy sa vytvorili len preto, aby sa zúčastnili turnaja, a preto turnaj bol/mohol by byť začiatkom skúseností s futbalom a motiváciou pre mnohé študentky. – Učitelia si všimli obrovský potenciál svojich študentiek. Doteraz dievčatá jednoducho nemali možnosť ani podmienky hrať. – Turnaj amatérskych a skúsenejších tímov v zdravej a priateľskej atmosfére, bez hodnotenia a porovnávania s „mužským futbalom" bez toho, aby niekto kritizoval ich schopnosti.
Cieľová skupina:	Študenti a učitelia
Weblink (ak je):	https://femfund.pl/en/spolecznosc/perly-lublin-lublin-pearls-association/
Dotknutá oblasť /pod-kategória značky Charty[6]:	učebné osnovy

[6] https://sccd-sk.org/projekty/rovnopravne-skoly-gecm/

Jednou z ďalších foriem implementácie je podporovanie *leadeshipu* - teda vodcovstva u detí, študentov a študentky. Práve podporovanie žien a dievčat v rôznych triednických roliach či úlohách výrazne podporuje ich angažovať a záujem a vyrovnáva nedostatky či rozdiely. Prikladáme ďalšiu inšpiratívnu prípadovú štúdiu ktorá podporuje *leadership* – vodcovstvo.

Prípadová štúdia –Vodcovstvo a rodová rovnosť

Partner:	DECSY
Krajina:	Veľká Británia
Názov prípadovej štúdie:	Prípadová štúdia na strednej škole vo VB
Typ materiálu	Text – správa
Cieľová skupina	Stredné školy, 11-18 rokov
Weblink (ak je):	
Dotknutá oblasť /podkategória značky Charty[7]	Vodcovstvo
Popis prípadovej štúdie:	Správa o tom, ako sa stredná škola zamerala na rodovú rovnosť v súvislosti s vodcovstvom. Škola je priemerne veľká stredná zmiešaná škola šiesteho stupňa. Škola sa nachádza na východe Anglicka. V rámci Značky Charty rodovej rovnosti (GECM) sa škola zamerala na to, ako vodcovstvo podporuje rodovú rovnosť. Pre školu to bola celkom zaujímavá oblasť, pretože má pozitívne ženské vzory v personálnom obsadení a na úrovni vedenia, s vysokým percentom najvyšších pozícií v škole obsadených ženami. Veľký počet ženských zamestnancov v škole postúpil na vyššie pozície. Bolo zaujímavé zistiť, či študenti majú dobré skúsenosti a či zamestnanci sú oboznámení s pozitívnym étosom rodovej rovnosti a či k nemu prispievajú a tiež ako študenti aj vedenie školy presadzuje, alebo nepodporuje rodovú rovnosť. Škola najprv zriadila pracovnú skupinu zamestnancov; časová obmedzenosť však predstavovala problém. Riešením bolo, že sa vytvorila pozícia splnomocnenca/kyne, aby sa títo holistickejšie pozreli na to, ako škola propaguje rodovú rovnosť v súvislosti s vodcovstvom, a čo je možné dosiahnuť v priebehu celého roka pri riešení oblastí, v ktorých je možné zlepšenie. Ukázalo sa, že

[7] https://sccd-sk.org/projekty/rovnopravne-skoly-gecm/

	škola má množstvo programov, ktoré významne prispievajú k zvyšovaniu povedomia o rodovej rovnosti a podpore pozitívnych rodových rolí, ale tieto programy sa niekedy v rámci školy nezdieľajú tak, aby všetci žiaci a zamestnanci vedeli, o čo ide. Vytvorenie tejto pozície teda bolo v tomto ohľade veľmi poučné, pretože koordinátor GECM (splnomocnenec) začal pracovať s viacerými zamestnancami na ich konkrétnych úlohách a dával im rady, návrhy a poskytoval spätnú väzbu o tom, ako by bolo možné veci pozitívne ovplyvniť. Bolo zaujímavé sledovať silu jednoduchého šírenia informácií medzi zamestnancami a študentmi o tom, čo sa v škole deje, prostredníctvom brífingov, stretnutí a počas konzultácií s túrorom. Jednou z dôležitých oblastí, kde došlo v priebehu roka k významným zmenám, bolo využitie Študentskej rady na ovplyvňovanie a vedenie k rodovej rovnosti v škole. Zobrali sa do úvahy hlasy študentov a úloha študentskej rady v škole. Ako by mohli zvýšiť povedomie o tom, čo to je rodová rovnosť? Jednou z kľúčových oblastí, v ktorých škola vynikala, bolo zapojenie sa do konferencií s názvom „Vodcovstvo žien", ktoré sa konali na škole, a na ktorých sa zúčastnili rôzne pracovníčky z iných škôl, ako aj z tejto sledovanej. Bolo to veľmi inšpiratívne a zamestnanci, ktorí sa už v škole angažovali za podporu pozitívnych rodových rolí, začali byť v iniciatívach školy ešte aktívnejší. Zvyšovanie povedomia o rodovej rovnosti sa dosiahlo aj prostredníctvom brífingov so študentmi, vytvorením rôznych aktivít počas konzultácií s túrormi, ako aj školením všetkých zamestnancov. Niektoré zo zdrojov, ktoré poskytla GECM, boli kľúčové pri vysvetľovaní rodovej rovnosti; tieto sa následne použili a prispôsobili na školenie poskytované zamestnancom. Týkalo sa to aj používania jazyka so skutočne užitočnými príkladmi toho, ako ho zamestnanci môžu správne používať a ako nepoužívať jazyk spôsobom, ktorý popisuje negatívne rodové role. Aktivity mali podstatný vplyv na vytváranie veľkého nadšenia medzi zamestnancami aj žiakmi v otázkach, týkajúcich sa rodovej rovnosti, ako aj pri podnecovaní širokej diskusie o úlohe žien v spoločnosti a o tom, ako k tomu prispievajú školy. Počas veľmi zaujímavého roku bol koordinátor – splnomocnenec projektu GECM schopný preskúmať všetku dobrú prácu, ktorá sa na škole robila pri presadzovaní rodovej rovnosti a nájsť spôsoby, ako maximalizovať dopad týchto iniciatív, ako aj zaviesť

	množstvo nových kurzov, programov a aktivít, aby táto dôležitá otázka zostávala po celý čas v popredí myslenia školy. Ďalším krokom školy je posilniť hlas žiakov tak, aby sa medzi zamestnancami a žiakmi ešte viac komunikovalo o obavách a nápadoch týkajúcich sa rodovej rovnosti, aby sa žiaci cítili viac podporovaní viesť tieto dôležité diskusie a získať odpovede na svoje otázky.

Pri implementácií vodcovstva je rovnako dôležitá komunikácia a kultúra prostredia školy a komunikácia smerom von, k verejnosti. Aj preto môže byť prípadová štúdia z Grécka dôležitá a prínosná pri vytvorení webstránky nielen o škole, ale aj o študentských, či žiackych projektových prác.

Prípadová štúdia – Multimediálna digitálna platforma "Toto nie je feministický projekt".

Vydavateľ:	"Nie feministický projekt"
Krajina:	Grécko
Názov podporného materiálu:	Multimediálna digitálna platforma "Toto nie je feministický projekt"
Typ materiálu:	Webstránka
Popis materiálu:	Tento projekt je kultúrnou iniciatívou, ktorá spája historickú minulosť feministického hnutia v Grécku s rôznymi príbehmi, skúsenosťami a hlasmi súčasných žien prostredníctvom živého digitálneho archívu a časovej osi. Digitálna platforma je tvorená širokou škálou dokumentov, od audiovizuálnych po tlačené materiály. Obsah chronologicky pokrýva udalosti od roku 1980 do súčasnosti a je neustále aktualizovaný pomocou digitalizovaných prvkov z rôznych archívnych zbierok spolu s písomnými kritickými úvahami od významných feministiek v Grécku. Obsahuje tiež video portréty od mladých filmových tvorcov, ktoré predstavujú osobné príbehy žien s rôznymi kultúrnymi, spoločenskými, politickými a etnickými identitami, ktoré v Grécku žijú.
Cieľová skupina:	Primárne / sekundárne vzdelávanie
Weblink:	https://notafeministproject.gr/about

Dotknutá oblasť /podkategória značky Charty[8]:	Učebné osnovy - Vodcovstvo - Postoje a vzťahy - Komunita

Pokúste sa vytvoriť podobnú platformu úspešných žien vo svojom regióne či okolí. Pracujte s rôznymi dostupnými materiálmi, skúste vypracovať analogickú časovú os od určitého obdobia do súčasnosť, spracujte to webovej alebo digitálnej podoby. Oslovte prípadne iné skupiny, ktoré už podobnú tému mapovali (filmári, mimovládky, mediálne inštitúcie) a požiadajte ich o poskytnutie časti ich materiálu na vzdelávacie aktivity.

Ako sa Vám na tejto implementácií pracovalo? Kto sa viac zapájal a aké boli v triedach ohlasy? Skúste jednotlivé časové obdobia rozdeliť medzi jednotlivé triedy a ich schopnosti a na záver to zjednoťte ako celoškolský projekt.

Nielen dievčatá a ženy...

Ak hovoríme o rodovej rovnosti nemôžeme sa zamerať len na ženy a dievčatá. Rodová rovnosť a rovnoprávnosť sa týka všetkých, ktorý sú na základe svojho rodu utláčaní/é. V príručke **I. Rodová rovnosť a rodové stereotypy** sme sa snažili vysvetliť, že rod, ktorý môžeme poznať po slovom ženský/mužský je najmä sociálny konštrukt okolia, vzdelávania a výchovy, teda celej spoločnosti.

Je veľmi veľa ľudí, ktorí majú napríklad ženské pohlavné znaky, ale cítia sa byť skôr mužmi, alebo naopak („transgender"). Veľa ľudí môže cítiť náklonnosť a sexuálnu príťažlivosť k osobe rovnakého pohlavia. O tomto pojednáva tzv. queer štúdia – *Queer Study,* týkajúca sa sexuálnych životných štýlov, ktoré sa odchyľujú od heterosexuálneho správania (vrátane bisexuality, transgenderu, a podobne).

Nasledujúca prípadová štúdia sa zameriava na spoznávanie rôznych vedcov a vedkýň, zameraných na „queer". Odporúčame prípadovú štúdiu uviesť do slovenského (česko-slovenského) kontextu.

Prípradová štúdia – Digitálna platforma "500 queer vedcov".

Vydavateľ:	Kampaň za LGBTQ+ komunitu a ich podporovateľov pracujúcich vo vede a výskume (STEM)
Krajina:	medzinárodné
Názov podporného materiálu:	Digitálna platforma "500 Queer Scientists"

[8] https://sccd-sk.org/projekty/rovnopravne-skoly-gecm/

Typ materiálu:	Webstránka
Popis materiálu:	„500 Queer Scientists" je založená na individuálnych životopisných údajoch a 1 062 príbehoch zameraných na zvýšenie uznania a povedomia o iných vedcoch. Cieľom je zabezpečiť, aby budúca generácia STEM mala vzory LGBTQ +; pomôcť súčasnej generácii rozpoznať, že nie je sama; vytvárať príležitosti pre komunitné spojenia a väčšiu viditeľnosť v rámci STEM.
Cieľová skupina:	Primárne / sekundárne vzdelávanie
Weblink:	https://500queerscientists.com/
Dotknutá oblasť /podkategóriaznačky Charty:	Učebné osnovy - Vodcovstvo - Postoje a vzťahy - Komunita

K vypracovaniu hore prípadovej štúdie do poručujeme aj prípadovú štúdiu „ Deň tolerancie", ktorú odporúčame robiť na celoškolskej alebo minimálne na celoročníkovej úrovni na škole. Skúste zorganizovať verejné predstavenie, či rôzne programy aj pre ostatné školy a školské zariadenia ale aj pre rodičov detí, či príbuzných. Nezabúdajte do plánovania a realizácie zahrnúť aj expertov/ expertky, splnomocnenca/kyňu, ktorí môžu celý priebeh koordinovať a facilitovať.

Prípadová štúdia –Deň tolerancie

Názov prípadovej štúdie:	Deň tolerancie
Krajina:	Maďarsko
Typ materiálu (text, video, interview, foto-príbeh, atď.):	Texty, fotografie
Popis prípadovej štúdie:	Jedna z pilotných škôl zapojených do projektu GECM organizovala každý rok podujatie s názvom Deň tolerancie. Jedná sa o celoškolské, mimoškolské podujatie, ktoré sa konalo v priestoroch školy a na viacerých externých pracoviskách, s povinnou účasťou študentov a učiteľov. Témami Dňa tolerancie v roku 2018 boli prijatie, migrácia, občianska spoločnosť, ľudské práva, aktívne občianstvo a demokracia. Tieto témy, aj keď sú veľmi všeobecné a široké, sú aktuálnymi témami v súčasnom politickom prostredí v Maďarsku. Súčasťou programu bolo niekoľko workshopov zameraných na témy, spojené s rodom a sexualitou.
Cieľová skupina:	Celá škola

Weblink (ak je):	program podujatia: https://poli.hu/wp/2018/10/03/tolerancia-nap-2018-oktober-17-szerda/ fotografie z podujatia: https://poli.hu/wp/2018/10/25/tolerancia-nap-2018-oktober-kepek/
Dotknutá oblasť /podkategória značky Charty[9]:	Komunity / širšia komunita

Jedným z dôležitých faktorov implementácie je práca s rodinami a blízkymi príbuznými. Je potrebné si zodpovedať, aké máte v tejto oblasti možností? Ako môžete zapojiť rodiny a blízkych príbuzných do aktivít školy? Aké na to máte personálne, technické a časové kapacity? Ako možnú inšpiráciu prikladáme prípadovú štúdiu ktorá kontinuálne pracuje počas celého roka s rodinami detí.

Prípadová štúdia z Talianska: zapojenie rodín a širšej školskej komunity do problematiky rodovej rovnosti počas celého roka.

Učitelia zo strednej školy v Cecina, Livorno, začali pracovať priamo na otázkach rodovej rovnosti v rámci trojročného projektu Erasmus Plus s názvom Charta rodovej rovnosti. Jeden z učiteľov popisuje ako vytvorili Kalendár rodovej rovnosti:

Škola každý rok v decembri organizuje Vianočný trh, aby získala finančné prostriedky na školské výlety, najmä pre rodiny, ktoré si nemôžu dovoliť hradiť náklady. Škola sa rozhodla vyrobiť kalendár, ktorý sa potom počas vianočných trhov predával rodinám a priateľom. Moja trieda si tému kalendára okamžite vybrala: rodová rovnosť – pretože to bola téma, na ktorej trieda pracovala a pre ktorú boli obzvlášť motivovaní.

Rozhodli sme sa vytvoriť tabuľku programu Excel pre dni každého mesiaca, ktoré boli následne prepísané ručne. Pre každý mesiac bola zvolená iná téma rodovej rovnosti, najlepšie v súvislosti s mesiacom/sezónou. Napríklad talianska ústava začala platiť v januári (1948), a preto sme sa rozhodli predstaviť a vysvetliť článok 3 (zameraný na rovnosť) v januári. Predstavili sme, prečo sa 8. marec medzinárodne oslavuje v marci, skutočnosť, že ženy v Taliansku získali volebné právo v júni, a pod. Každý mesiac sme vypracovali ručne, pridávali sme texty, obrázky, kresby atď. Vytlačenie kalendára sme zaplatili z peňazí, ktoré zostali z predchádzajúcich prostriedkov Vianočných trhov. Kalendár bol predávaný rodinám, priateľom, učiteľom, zamestnancom školy, ktorí navštívili Vianočný trh v mesiacoch november a

[9] https://sccd-sk.org/projekty/rovnopravne-skoly-gecm/

december. Ľudia sa mohli rozhodnúť darovať za kalendár sumu, akú chceli.Kalendár vyvolal diskusie v rodinách a veľa matiek si kalendár vystavilo v kuchyni na viditeľnom mieste, aby sa o ňom mohli rozprávať počas spoločných jedál. Mnoho matiek nám ďakovalo za to, že taký kalendár bol „skutočne potrebný", aby pripomínal mužom (a ženám), že ženy majú tiež práva. Niektoré nám povedali, že vďaka kalendáru začali niektorí otcovia pomáhať v domácnosti.

Jednotlivé fázy výroby kalendára boli:

1) Vytvorenie číselnej mriežky zodpovedajúcej dátumom každého mesiaca v tabuľke programu Excel
2) Ručné prepísanie dátumov (každý mesiac na hárku A3)
3) Výskum tém rodovej rovnosti pre každý mesiac (na internete a/alebo v dostupných knihách)
4) Vytvorenie ilustrácií pre každú vybranú tému alebo predstaviteľku
5) Výber a nakreslenie orámovania pre každý mesiac
6) Zostavenie prvého konceptu kalendára
7) Zaslanie konceptu kalendára na tlač (farebná kopírka školy bola dočasne mimo prevádzky)
8) Zviazanie kalendára v škole s kovovou špirálovou väzbou (škola mala viazačku už k dispozícii)

Na kalendári sme pracovali väčšinou popoludní, za pomoci učiteľov dejepisu, taliančiny a matematiky. Učiteľ výtvarnej výchovy sa zapojil podporou študentov pri príprave ich kresieb a učiteľ IT a dizajnu pomohol pri práci s tabuľkou programu Excel. Učitelia špeciálneho vzdelávania sa zapojili tiež, takže celá trieda mohla spolupracovať a nikto nebol vylúčený. Študenti pracovali v malých skupinách a každá skupina musela navrhnúť a vyrobiť dva mesiace kalendára. Celá trieda musela schváliť nápady každej skupiny predtým, ako skupiny začali realizovať svoje návrhy.

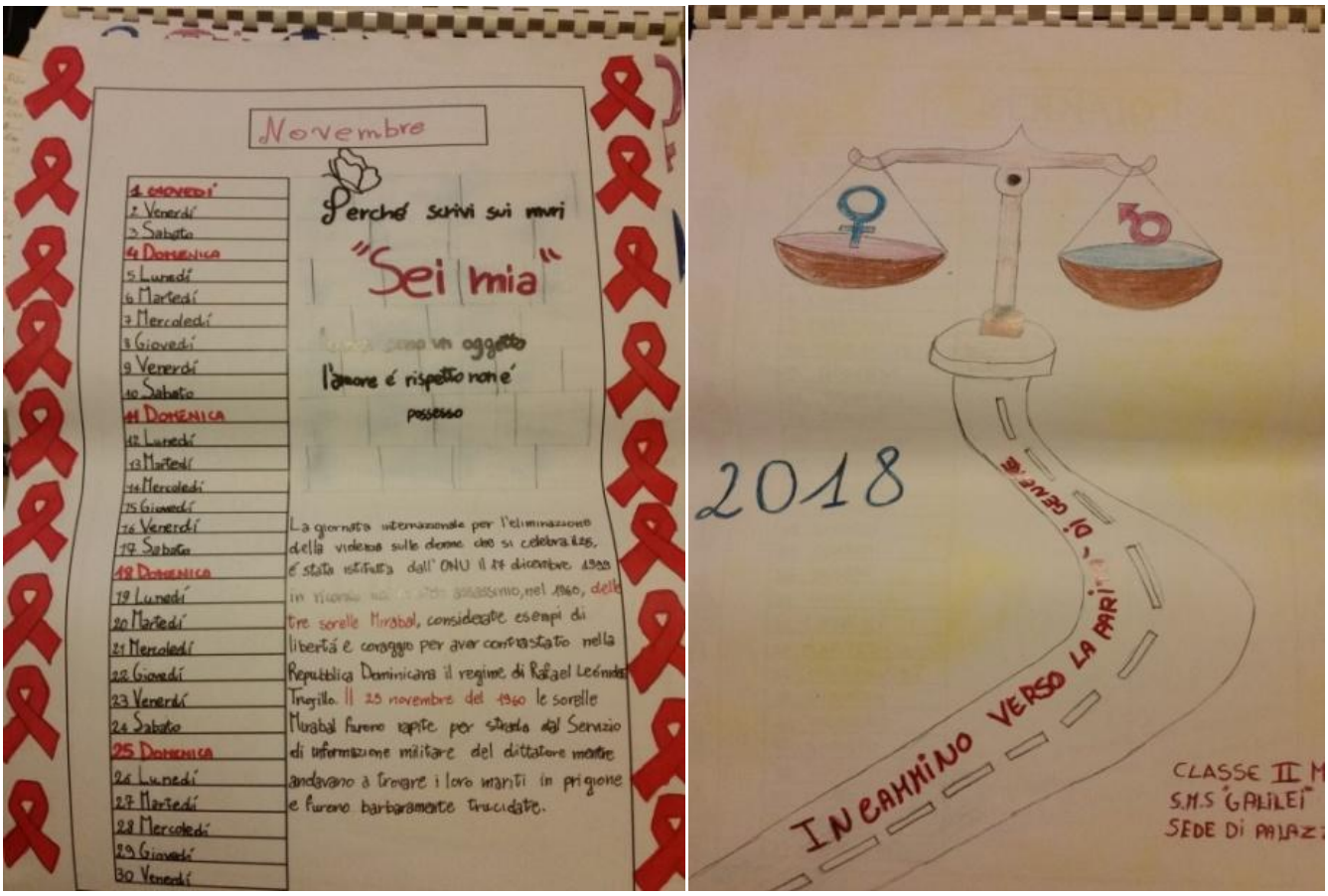

Obr. 1: Dva obrázky z kalendára rodovej rovnosti 2018, ktorý bol predávaný rodinám a priateľom

Prípadová štúdia – Digitálna platforma “Mládež v akcii za rovnosť”

Názov prípadovej štúdie:	Mládež v akcii za rovnosť (Odborná škola pre obchod a podnikanie Bjelovar)
Krajina:	Chorvátsko
Typ materiálu (text, video, interview, foto-príbeh, atď.):	Text Video Foto-príbeh
Popis prípadovej štúdie:	Rôzne projekty v chorvátskej škole odborného vzdelávania zamerané na prevenciu násilia vo vzťahoch
Weblink (ak je):	https://www.youtube.com/watch?time_continue=9&v=ZJ0Dbouq2nM

Dotknutá oblasť /podkategória značky Charty[10]:	Postoje a vzťahy: Rodovo podmienené násilie, Jazyk a komunikácia, Socializácia rovesníkov Vodcovstvo: Tvorba obsahu Učebné osnovy: Mimoškolské, Skryté osnovy Fyzické prostredie: Obsah

Kľúčové kroky pri budovaní rodovej rovnosti:

Od roku 2013 Odborná škola obchodu a podnikania v Bjelovari realizuje so svojimi študentmi rôzne projekty a aktivity týkajúce sa rovnosti, ľudských práv a nenásilia. Väčšina z týchto projektov bola zameraná na prevenciu násilia vo vzťahoch a v rámci tejto konkrétnej časti výchovy sa spájala s inými rodovo podmienenými problémami, existujúcimi v spoločnosti. Pri realizácii týchto projektov školu podporila CESI - Centrum pre vzdelávanie, poradenstvo a výskum spolu s ďalšími rôznymi medzinárodnými organizáciami zaoberajúcimi sa rodovými otázkami, ako aj Úradom chorvátskej vlády pre rodovú rovnosť.

Hlavnou myšlienkou týchto projektov bolo podporiť študentskú radu a hlas študentov v boji proti nerovnosti a diskriminácii a pri presadzovaní rodovej rovnosti medzi rovesníkmi. Najskôr boli vyškolení učitelia v oblasti rodovej rovnosti a prevencie násilia v partnerských vzťahoch mládeže (prostredníctvom rôznych workshopov a prednášok), aby mohli svojim študentom pomáhať pri rôznych činnostiach.

Obr. 2: Tréning učiteľov, fotokredit: Škola obchodu a podnikania Bjelovar

Vyškolení boli aj študenti, aby sa stali trénermi - rovesníkmi v oblasti rodovej rovnosti. Tiež sa aktívne zúčastnili kampane proti násiliu vo vzťahoch na sociálnych sieťach, a to tvorbou brožúr a plagátov, realizáciou prieskumov a organizovaním prezentácií a workshopov so svojimi rovesníkmi.

[10] https://sccd-sk.org/projekty/rovnopravne-skoly-gecm/

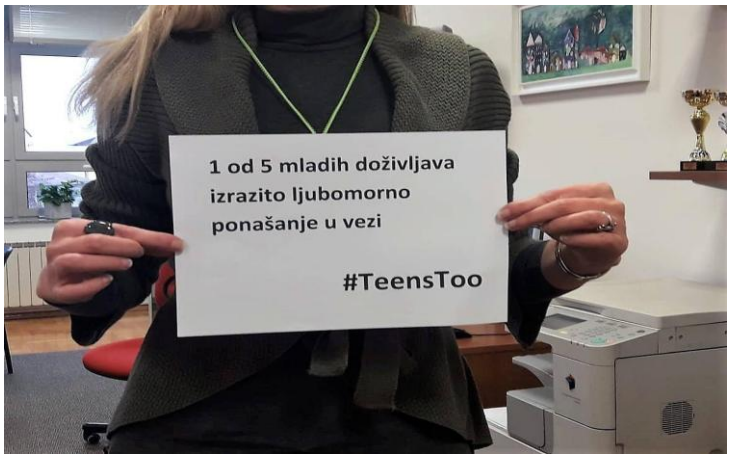

Obr. 3: "1 až 5 mladých ľudí prežíva vo vzťahu mimoriadne žiarlivé správanie" #TeensToo
Foto kredit: Škola obchodu a podnikania Bjelovar

Navrhli a natočili video o rodovo podmienenom násilí a zorganizovali kampaň na hlavnom námestí a pred školami, ktorej cieľom bolo povzbudiť svojich rovesníkov a spoluobčanov k spochybňovaniu obvyklých stereotypov, predsudkov a diskriminácie, a k podpore rovnosti a ľudských práv.

Obr. 4: natáčanie videa

Títo študenti tiež prezentovali svoju prácu pred poslancami mestského a regionálneho zastupiteľstva a poskytli rozhovory miestnym médiám (televízia, rozhlas, spravodajské portály).

Obr. 5: Foto kredit: Škola obchodu a podnikania Bjelovar

Vzdelávanie rovesníkmi:

Študenti boli vyškolení, aby sa stali trénermi rovesníkmi nazvanými SOVE. SOVE je chorvátska skratka pre poradenstvo v oblasti vzťahov, ale znamená aj sovu. Tréneri SOVE usporiadali workshopy s rovesníkmi vo svojej škole, ale aj na iných stredných školách v jej okolí.

Obr. 6: Kreatívne logo trénerov rovesníkov, foto kredit: Škola obchodu a podnikania Bjelovar

Ich cieľom bolo povzbudiť svojich rovesníkov, aby začali spoločne diskusiu o rodovej rovnosti a potom títo účastníci mali organizovať workshop pre svojich spolužiakov na svojej škole. Na týchto workshopoch analyzovali médiá s cieľom identifikovať rodové stereotypy, ako sú prezentované ženy, muži a ďalšie menšinové skupiny. Identifikovali tiež, koľko ulíc v ich meste bolo pomenovaných podľa žien a koľko podľa mužov.

Obr. 7: Workshop vedený trénermi rovesníkmi SOVE, foto kredit: Škola obchodu a podnikania Bjelovar

Príklad jedného workshopu:

Workshop 1: "Čo znamená byť dievčaťom, čo znamená byť chlapcom?"
Študenti odpovedajú na otázky:
Som rada, že som dievča, pretože…
Chcela by som byť chlapcom, pretože chlapci môžu …
A tie isté otázky pre chlapcov (naopak). Po tejto aktivite nasledovala diskusia.

Študenti analyzovali tiež výhody byť ženou a mužom v dnešnej spoločnosti, to, ako rodové role ovplyvňujú vzťahy, čo by chceli zmeniť. Zamýšľali sa nad tým, čo je pohlavie a čo je rod, skúmaním vlastností žien aj mužov. Ďalej analyzovali postavenie chlapcov aj dievčat vo vzdelávacom systéme.

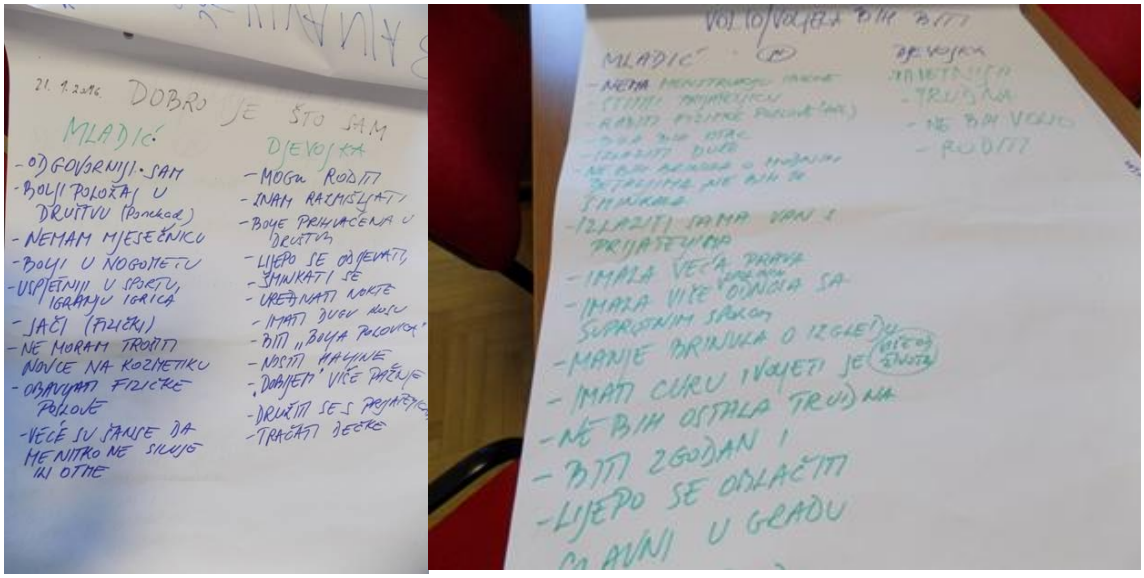

Obr. 8: Som rada, že som dievča, pretože…, Foto kredit: Škola obchodu a podnikania Bjelovar

Realizované kampane a súťaže:

- Súťaž o najlepší slogan na podporu rodovej rovnosti a boja proti rodovo podmienenému násiliu organizovaná na všetkých stredných školách v župe Bjelovar-Bilogorsk.

Obr. 9: „Môj hlas proti násiliu"

- Najlepšie slogany boli vytlačené na záložkách a vystavené na školách.
- Študenti zo všetkých tried školy navrhli a vyrobili letáky a plagáty na tému nenásilia a rodovej rovnosti.

Obr. 10: Študenti s plagátmi

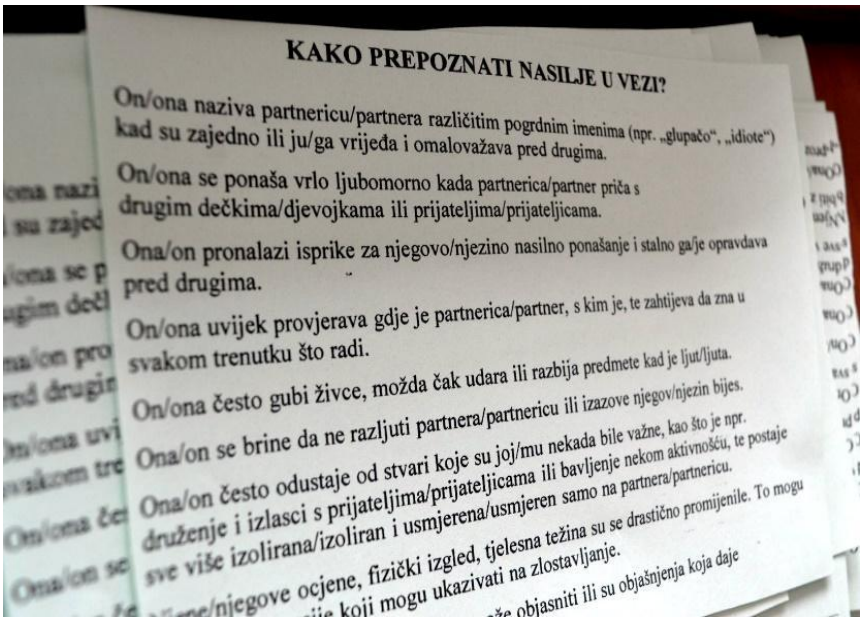

KAKO PREPOZNATI NASILJE U VEZI?

On/ona naziva partnericu/partnera različitim pogrdnim imenima (npr. „glupačo", „idiote") kad su zajedno ili ju/ga vrijeđa i omalovažava pred drugima.

On/ona se ponaša vrlo ljubomorno kada partnerica/partner priča s drugim dečkima/djevojkama ili prijateljima/prijateljicama.

Ona/on pronalazi isprike za njegovo/njezino nasilno ponašanje i stalno ga/je opravdava pred drugima.

On/ona uvijek provjerava gdje je partnerica/partner, s kim je, te zahtijeva da zna u svakom trenutku što radi.

On/ona često gubi živce, možda čak udara ili razbija predmete kad je ljut/ljuta.

Ona/on se brine da ne razljuti partnera/partnericu ili izazove njegov/njezin bijes.

Ona/on često odustaje od stvari koje su joj/mu nekada bile važne, kao što je npr. druženje i izlasci s prijateljima/prijateljicama ili bavljenje nekom aktivnošću, te postaje sve više izolirana/izoliran i usmjerena/usmjeren samo na partnera/partnericu.

njegove ocjene, fizički izgled, tjelesna težina su se drastično promijenile. To mogu ije koji mogu ukazivati na zlostavljanje.

že objasniti ili su objašnjenja koja daje

Obr. 11: Názor:"Ako rozpoznať násilie vo vzťahu?"

Obr. 12: Názor ”Tvoje práva vo vzťahu”

Obr. 13: Žiaci všetkých tried školy navrhli a vyrobili letáky a plagáty, foto kredit: Škola obchodu a podnikania Bjelovar

- Študenti nahrali krátke video “Nezatvárajú oči, čo je veľa, to je veľa!” (“Don’tcloseyoureyes, whatisenoughisenough!”)

Obr. 14: Tvorba videa, foto kredit: Škola obchodu a podnikania Bjelovar

- Študenti napísali báseň s názvom „Láska cestuje mestom", ktorá podporuje rodovú rovnosť. K textu tejto básne zložili hudbu. K piesni vyrobili videoklip, ktorý bol predstavený na Národnom festivale mládeže, ktorý sa konal v Bjelovare v júni 2019. Bol tiež predstavený na festivale mládeže EÚ v novembri 2019 v Barcelone.

Obr. 15: Hudobné video v procese tvorby, foto kredit: Škola obchodu a podnikania Bjelovar

Príspevok školy a učiteľov k budovaniu rodovej rovnosti:

Škola zabezpečila, aby sa rodová rovnosť odrážala v komunikácii školy. Už roky majú zamestnankyne na dverách svojej kancelárie a v zborovni uvedený názov svojej pozície v ženskom rode, čo v širšej spoločnosti stále nie je bežné.
Aj keď väčšina študentov sú dievčatá, učitelia zabezpečujú, aby sa chlapci aj dievčatá zúčastňovali rovnakých aktivít. Dievčatá aj chlapci teda pracujú v školskej záhrade alebo zdobia školské prostredie, zúčastňujú sa na charitatívnych, športovýchaktivitách, ako výroba palaciniek, atď.

Obr. 16: Chlapci a dievčatá pracujú spolu, foto kredit: Škola obchodu a podnikania Bjelovar

Obr. 17: Študentský výskum o slávnych ženách v histórii, foto kredit: Škola obchodu a podnikania Bjelovar